

"חובה לשלוח שלוחים לעשרת השבטים".
בן השבט שמחכה לגאולה ע"י אחיו היהודים

קניבלים, יהודים אבודים, אגדות על מטמון קדוש, ושעות של פחד מוות בנהר באמצע הג'ונגל | מה גילו ארי וארי בפפואה ניו גיני?

אבודים בנהר

כשארי וארי נחתו אחרי עשרות שעות טיסה בפפואה ניו גיני, הם בעיקר פחדו מהמחלות האיומות ומהקניבלים שעל פי השמועה עדיין מסתובבים בשטח. אבל כשהם יצאו מהטרמינל הם גילו כמה בני שבט הגוגודאלה שהשתטחו לרגליהם בשירה עברית, בשופרות ובזרי פרחים | והם נלקחו בסירת משוטים אל הג'ונגל הפראי, ובגשו את שבט הקשתים שמאמין באמונה שלימה שיום יבוא והאחים היהודים שלו יקראו לו | ואז הם נקלעו לעשרים וארבע השעות הכי מכחידות בחיים שלהם, הובלו ממפעל דגים מצחין אל תלולית בוץ מסוכנת, נקלעו לאי בודד בשבת, ונפלו 'כמו מלאכים' ממתוס | מסע מרתק

ארי גרינשפן וארי זיבוטופסקי
צילום: ארי וארי, אימג' בק AFP

יש מקומות אקזוטיים

יש מקומות שהם מחוץ לתחום. כששמענו על השבט העלום שחי בפפואה ניו גיני ואנשיו טוענים שהם צאצאי עשרת השבטים האבודים, לא נפלנו מהכסא. כמוהם יש עוד עשרות שבטים בכל מיני מקומות בעולם. אנהנו יודעים. את חלקם הגדול ביקרנו. אבל כששמענו איפה גרים אנשי השבט הזה, הסקרנות שלנו התעוררה.

רצינו לנסוע לפפואה ניו גיני. אבל בניגוד למקומות אחרים, המקום הזה הוא לא כל כך פשוט להגעה. ואם לומר את האמת, הוא גם קצת מאיים. מסורות של עמים ושבטים לא נעלמים סתם כך, ביום אחד, גם לא במאה ימים או במאה שנים. ובמקום הזה, עד לפני לא הרבה שנים היו אנשים שאכלו אנשים אחרים. כך, קראתם נכון. באמצע המאה ה-20 עדיין היו בפפואה ניו גיני, שבטים שאכלו בשר אדם. בדרך כלל לצרכים פולחניים, אבל לא רק. אז נכון שהיום זה כבר לא קיים רשמית, אבל לכו נסו לארגן מסע לשבט שרובו חי עמוק בתוך הג'ונגלים, למדינה שמדברים בה לא פחות מ-820 שפות שונות, ושבחלקים ממנה לא שמעו מעולם על ההמצאה שנקראת טלפון. שלא לדבר על מחשב ותקשורת דיגיטאלית מכל סוג. ומה עם אוכל? במקום שבו אוכל כשר הוא מושג לא מוכר, או תחבורה, באי שאמצעי התחבורה פרימיטיביים להחריד? ואיך למען השם, מנווטים באזורים שאף אחד מעולם לא טרח לסלול בהם כבישים?

אבל לא ויתרנו. ליתר ביטחון לקחנו אתנו את סכיני השחיטה שלנו, וכרגיל, סייעתא דשמיא ליוותה אותנו על כל צעד ושעל, כשהוויות מדהימות ומפתיעות הפכו לדבר שבשגרה.

אנלי אדם ומחלות

המרכז של פפואה נמצא בחצי המזרחי של האי גינאה החדשה, האי השני בגודלו על פני כדור הארץ. עם כמות השבטים והתרבויות שחיות בו, המקום הזה הוא כנראה המקום בעל הבדלי התרבות הרבים ביותר בעולם. עם מגוון רחב כל כך של שפות, שני שבטים שונים יכולים לגור בכפרים שקרובים אחד לשני מרחק נגיעה, לא יותר ממאה מטרים זה מזה, והם יהיו בלי שום תקשורת ביניהם. בני השבטים הרבים האלו

שיעורי הדבקה גבוהים במלויה וסיכון לפגישת עם קניבלים. שבטים בפפואה ניו גיני

שונים אחד מהשני גם במראה הפיזי ובנורמות התרבותיות שלהם. מכיוון שכך, ולמזלנו הרב, השפה האנגלית נקבעה כשפה הרשמית במדינה, והיא שפת לימוד חובה בכל בתי הספר. רק שמעט מהאנשים לומדים עד כיתה ה', ולכן כ-80% מהתושבים לא קוראים או מדברים אנגלית.

בינאה החדשה נמצא גם אחד הג'ונגלים העבותים ביותר בעולם. יש בו מגוון ביולוגי רחב כל כך, עד שהוא מכיל בין חמישה לעשרה אחוז ממיני בעלי החיים הקיימים בתבל, כשעוד ועוד מינים חדשים מתגלים כל העת. המקום הזה הוא באמת אחד האזורים האחרונים בעולם שנותרו בבראשיתם, ללא מגע יד אדם.

המדינה מלאה ברובה יערות גשם טרופיים, אגמי מים, ומאות איים קטנטנים שסובבים אותה. שרבים מהאיים מוקים בשוניות אלמוגים ענקיות, שהופכות את האזור הזה לפלא תבל של ממש. והקניבלים? כשהגענו לאי שמענו שמועות שהם עדיין חיים באי הזה. כך לפחות סיפרה לנו אישה שפגשנו. בן דוד של הגברת משרת בחיל הים, ולטענתה במפות הצבא האינדונזי יש אזורים שמסומנים באדום, סימון שמסמל אזורי קניבלים פעילים. בתחילה לא האמנו בכלל, אבל אז שמענו שזמן קצר לפני הביקור שלנו נתפסו בני זוג בריטיים באזורים נידחים במדינה ועונו שם. אז נכון שהקניבלים הוצא אל מחוץ לחוק כבר לפני למעלה מחמישים שנה, אבל מפעם לפעם צצות כותרות חדשות על מקרים מדווחים.

המקרה המתקשר האחרון קרה בשנת תשע"ב (2012) אז גם בוצע מעצר נרחב של חברי כת קניבלים פעילה. אבל את האמת? מרוב בעיות אחרות, שכחנו בכלל לחשוש מהקניבלים. היו כל כך הרבה דברים אחרים לדאוג בגללם. המומחה שלנו למחלות זיהומיות מדבקות, הזהיר אותנו מפני שיעורי הדבקה גבוהים במיוחד של מחלת המלריה לאורך השנה כולה. הוא סיפר לנו על סיכון מוגבר למחלות מעיים אצל תיירים שקיים בכל רחבי המדינה, כולל במקומות ההארה המפוארים. ואם זה לא מספיק, למדנו שאחוז החולים במחלת השחפת באי גבוה כל כך, עד שתושבי האי נמצאים בקבוצת הסיכון הגבוהה ביותר לחלות במחלה. ויש גם את סכנת הצ'יקונגוניה הכלל-ארצית, את המדוזות האוסטרליות הקטלניות ששורצות במימי החופים, וגם את מחלת המליואידוזיס, שאותה מחולל נגיף המצוי באדמת האי ובמימיו. הנגיף הזה הטריד אותנו במיוחד, בגלל שלאחרונה הוא אותר באדמת באליו, היעד שאליו היו פנינו מועדות.

ואם המחלות לא הספיקו בשביל לפגוע לנו בחשק לנסוע לאי, הזהיר

ממלים יהודיים לצד נוצרים. תושבים עם זקן, טליתות וכיפות

500 פיות שרו את ההימנון. בני שבט הגוגודאלה

אותנו סוכן הנסיעות שפשעי אלימות רווחים מאוד בעיר הבירה פורט-מורסבי. למרות שהעיר הזו היא עיר קטנה על פי קני המידה הבינלאומיים, עם אוכלוסייה בת 400,000 תושבים בלבד, היא נחשבת לאחת מעשר הערים המסוכנות ביותר בעולם.

שוד, אלימות וגניבות רכב מזויות מתרחשות בעיר באורח קבע. את העובדה הזו אישר באוזנינו גם בעל בית המלון בדארו, שרכבו נחטף יותר מפעם בפורט-מורסבי. עם כל המידע המרתיע הזה, שאלנו את עצמנו, למה בכלל אנחנו נוסעים? ואת האמת? תשובה טובה לא היה לנו לספק. אבל הסקרנות ללמוד על עם ישראל בוערת בנו אז החלטנו לנסוע.

אתם שואלים למה הנושא הזה חשוב לנו כל כך? תשובה אפשרית נמצאת בדברים שכתב הרב שמעון צבי הורוויץ, ראש ישיבת המקובלים הירושלמית שער השמיים, לפני כ-100 שנה בהקדמה לספרו "קול

טרופיים, טוחנים אותה, לשים אותה במים כדי לשחרר את העמילן שבה, ואחר כך אופים ממנה תחליף לחם. ראינו את המוצר הזה ואת תהליך ההכנה שלו בכל מקום שבו עצרנו, אך לצערנו לא הצלחנו לייצר סאגו כשר כדי לבדוק את הטעם.

העיר המרכזית של שבט הגוגודאלה היא באליו, השוכנת באזור מרוחק מאוד באי. הקו האווירי אל באליו נסגר לפני שלוש שנים, ואין כבישים המובילים לאזור. לכן, דרך הגישה היחידה למקום היא טיסה עד לכפר השכן, קאוויטו, ומשם, שיט של שעה במעלה הנהר באמצעות סירה. בשל גודלו וריחוקו הרב, יש טיסות למקום פעמיים בשבוע בלבד, בימי רביעי ושישי. במקור, התכנית הייתה לבקר ולצאת מיד מהג'ונגל, עוד לפני שבת, ולכן הזמנו מקום בטיסה ביום רביעי, עם תכנית לחזור לפורט-מורסבי בטיסה של יום שישי. אבל, רבות מחשבות בלב איש, והמציאות אתם כבר יכולים לנחש, הייתה שונה לגמרי.

איש הקשר שלנו בפפואה היה טוני וויזה, איש שבט הגוגודאלה. טוני הוא אדם שקט, שמתגורר בעיר הבירה, פורט מורסבי, שם הוא עובד בשירות הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ומשמש כנציג הממשלתי של השבט. התקשרות איתו הייתה מורכבת. בכל פעם שהוא יצא מהעיר הוא התנתק לחלוטין מהעולם ואנחנו נאלצנו להמתין עד שהוא חזר אל מקום שמזכיר ציביליזציה כדי לחדש את הקשר. הוא הסכים לשמש לנו מורה דרך, בגלל שהוא עוסק כעת בהכנסת רפורמות דתיות לחיי השבט, והוא מעריך את ארגון 'כולנו' שמהווה את החוליה המקשרת בינו לבין היהדות.

המראנו מהארץ ביום ראשון בערב, והגענו לפפואה בשלישי בבוקר, אחרי טיסה בת למעלה מעשרים וארבע שעות, ושני לילות שבילינו במטוסים. המשרה הממשלתית של טוני אפשרה לו לשלוח פקיד ממשלתי שפגש אותנו עוד לפני ביקורת הגבולות. הוא סידר בשבילנו את הוויוזות וסייע לנו לעבור את בדיקת המכס, שם פתחו המוכסים עיניים גדולות וחשדניות מול מלאי האוכל הכשר שהבאנו אתנו.

בקושי התאוששנו מהטיסה הארוכה וההפתעה הראשונה נחתה עלינו. כשיצאנו מטרמינל הנוסעים בשדה התעופה, קיבלה את פנינו קבוצה של כמאה

אל הג'ונגל בסירת משוטים

אבל נסענו. עלינו על לא פחות משמונה עשרה טיסות שונות, נדדנו ממקום למקום, בקושי שרדנו, אבל בסוף אחרי טלטולים ונדודי שינה אינסופיים, הגענו. השבט אותו רצינו לבקר היה שבט הגוגודאלה, שמגיע מהפרובינציה המערבית של פפואה. זה שבט גדול יחסית, שמונה כ-25,000 איש המפוזרים על פני למעלה משלושים כפרים שממוקמים בעיקר לחופי נהרות וביצות. מהסיבה הזו, הרפסודות הן רכיב חשוב בכלכלה שלהם, כמו גם בתרבות ובאגדות השבט. במשך השנים הם עסקו בעיקר בצייד, בדיג, ורבים מהם מתגוררים עדיין בבקתות בוך מסוככות בקש או באוהלים. הנשים עוסקות בבישול, ולפעמים באיסוף צמחי מאכל ועשבי מרפא. אחד התפקידים העיקריים של הנשים הוא הכנת הסאגו, מאכל מרכזי בתפריט שלהם, שעליו טרם שמענו.

פרט משמעותי מאוד, לפחות מנקודת המבט שלנו, הוא שבפפואה לא מגדלים חיטה, ולכן התושבים כמעט ולא אוכלים לחם. במקומו, הם מוציאים את הליבה הספוגית, העמילנית, הפנימית של גזעי דקלים

כשלצידנו משיטים תושבים מקומיים סירות. עוד מהאוויר למעלה יכולנו לראות את יערות העד ואת הנהרות המתעקלים.

הארץ הזו התגלתה גם מגובה פני הקרקע כארץ מרובת צמחייה ובעלת אדמה פורייה, מעבר לכל דמיון. כשמי הנהר נעשו רדודים מדי והמדחף של מנוע הסירה נסתם בעשבים, כיבו אנשי השבט את המנוע הקטן שלנו ודחפו את הסירה קדימה בעזרת משוטים. שושני-מים יפהפיות התפרשו כמרבד לאורך הנהר, יחד עם עופות ארוכי צוואר שהתעופפו לאיטן, כשציפורי גן-עדן מדלגות בין ענפי העצים, מבוהלות מהסירה שעברה תחתן. חלפנו על פני כפרים שבהם בתים קטנים מחופי תבן, כשלפעמים כל הכפר כולו אינו עולה על שלושה עד ארבעה בקתות, ותושבים מחייכים שנופפו לעברינו מהחוף. לצידנו שטה רפסודה נוספת שנשאה את קבוצת הנשים מוועדת קבלת הפנים, עם מטפחות ראש שמגיני דוד רקומים עליהן, ואילו הגברים ישבו בסירה שלנו היו מצוידים בטליתות ובשופר.

דגלים בקרחת היער

כשהגענו לבאלימו העבירו אותנו מהסירה למשאית נוסעים. אנשי השבט ליוו אותנו והתייחסו אלינו כמו אל אורחי VIP. הם כרכו סביבנו כל הדרך כאילו היינו אוצר יקר שהואיל בטובו להגיע עד אליהם. כולם מסביב היו קצרי רוח להביא אותנו אל השבט עצמו, ואכן מהר מאד נלקחנו למפגש עם בני השבט, שהמתינו לנו חסרי סבלנות. צעדנו בשביל העפר עד לקרחת יער גדולה, שבמרחק כמה מאות מטרים ממנה ניצב מבנה בעל דפנות פתוחות. המבנה היה מעוטר בדגלי ישראל ובמגיני דוד עשויים במבוק. לאורך שני צדי השביל עמדו אנשים, ואנחנו עברנו בין שערים עשויים במבוק מקושטים בפרחים סגוניים. האנשים היו במצב רוח מרומם. הם צחקו, שרו שירים עבריים,

איש, שנופפו בדגלי ישראל ושרו לכבודנו 'הבאנו שלום עליכם' ושירים עבריים אחרים. רבים מהגברים חבשו כיפות וטליתות, והנשים לבשו שמלות שתפרו בעצמן, שאותן קישטו במגיני דוד ובמנורות. לחלק מהגברים היו חוטים - משולבים בחוטי תכלת - הקשורים לכנפי חולצותיהם או לאבזמי מכנסיהם, ונועדו לשמש כציציות. הם ביקשו מאתנו לברך אותם, כשכמה מהם אף תופסים ברגלינו. נדהמנו, ובסוף התרגלנו. כשהמחזה זה, חזר על עצמו בכל מקום שאליו הגענו, הוא התחיל להפוך אפילו לשגרה.

על פי התכנית, טסנו הלאה אל פנים הארץ, לבאלימו, במטוס קטן בעל 12 מושבים, שבו הורה לנו הטייס בדיוק היכן כל אחד צריך לשבת ובאיזו תנוחה בדיוק. הסיבה? כדי לשמור על שיווי המשקל של המטוס. התיידדנו עם הטייס, לאחר שהמטוס ביצע נחיתות תכופות, וטייס המשנה המתמחה סיפר לנו שהוא מעולם קודם לא פגש יהודי. נחתנו בקרמה, בסיני ובסייסרימה לאורך המסלול, כדי להוריד משלוחים של אפרוחים ופריטי דואר, וכן לאסוף או להוריד כמה נוסעים. "שדות תעופה" האלה היו בסך הכל רצועות דשא שהחליפו את מסלול המראה, כשצריך בעל מראה דומה לתחנת אוטובוס מהווה תחליף לטרמינל. סוף סוף, הגענו לקאוויטו, חמש שעות לאחר שעזבנו את פורט מורסבי, ושם קיבלו את פנינו שוב גברים עטויי טליתות שתקעו בשופר גדול, כשאחרים מחזיקים בידיהם שלט ענק עם ברכת 'ברוכים הבאים'. את קבלת הפנים ליוותה שירה המונית, ולאחריה עיטרו את ראשינו בזרי פרחים. אחד השלטים שהחזיקו המארחים בידיהם התייחס אל ארצם כאל 'ארץ בעולה'. מסתבר שזו טעות שהכניסו המיסיונרים שדיברו איתם תמיד על 'ארץ גאולה'. הטייס היה משועשע לגלות שהוא העלה על מטוסו נוסעים חשובים כמונו, וצילם את המחזה. השיט בסירה במעלה הנהר, במים השקטים, העביר אותנו דרך רצועות גדולות של אדמות בלתי מיושבות,

בשבט קיימת מסורת שארון הברית ומטה אהרון הכהן היו נכעת הם קבורים בגאווה-סאבא - מקום הרפסודה. ישנם מבני השבט שלהוטים למצוא ולהוציא את הרפסודות העתיקות האלה כדי לאמת את האגדה

**אחרי שש שעות
ישיבה בסירה
הצפופה ירד הלילה,
וחשנו כי מלווינו
אינם בטוחים לגמרי
בכיוון שאליו הם
אמורים להמשיך.
החושך היה סמך.
לא היה שום מקור
אור לאורך הדרך,
ומכיוון שהלילה
היה מעונן, לא
יכולנו להיעזר באור
הירח או הכוכבים**

הצלחנו להבהיר לעצמנו את זהותם האישית של בני שבט הגוודאלה.

שבט הקשתים היהודי

אם קראתם כתבות קודמות שלנו, אתם כבר מודעים לתופעה הכלל-עולמית של קבוצות עצמאיות שמונים מיליוני אנשים שאפשר לקרוא להם 'יהודי הצללים'. הקבוצות האלו משתייכות לקטגוריות שונות אבל כולם מזהים את עצמם בצורה כזו או אחרת עם היהדות. לחלקם מסורת עתיקה בידי כל בני השבט על היותם צאצאי העם היהודי, כשהם עדיין שומרים על מנהגים יהודיים מסוימים, ונראה כי יש להם קשר אמיתי, גם אם רחוק, ליהודים. דוגמאות לאלו הם הביתא ישראל מאתיופיה והבני מנשה מהודו. פעמים רבות עברו הקבוצות האלו רדיפות ועינויים בגלל היותם מזוהים כיהודים גם אצל שכניהם. רבים מבני הקבוצות האחרות מזוהים כנוצרים, שהחלו להטיל ספק באמונתם ולא הצליחו לקבל תשובות משביעות רצון לשאלות שהציגו בפני הכמרים שלהם. דוגמא לקבוצות מהסוג השני הן שבט האבויאדיה באוגנדה וקבוצת האליטות במדגסקר. הם פנו אל היהדות וגילו בה את דת המקור, דת האמת. אבל ישנן קבוצות נוספות, כמו בני שבט הגוודאלה ושבט האיבו הניגרי, שבידם קומץ מנהגים המזכירים אולי מנהגים יהודיים, ומשום כך החלו לראות את עצמם כיהודים. לרוב, מיסיונרים נוצרים במאות ה-18 עד ה-20, שחיפשו יהודים אבודים, היו פוגשים שבט שחבריו בעלי אף גדול, למשל, שנהגו לערוך את פולחניהם ביום השבת, ושתלו בהם את הרעיון שהם מצאצאי אחד השבטים האבודים. לכן, נוכל לתייג קבוצות אלה ככאלה שיש להם סיפור על שורשים יהודיים בעת העתיקה, אך למרות שהם מאמינים עדיין במשיח השקר הנוצרי, הם מזדהים כיהודים. החל מהמאה ה-17 ועד למאה ה-20 חוקרים אירופאים היו משוכנעים שהם מצאו יהודים באיים שבכל רחבי האוקיינוס השקט. החוקר הבריטי ויליאם

צריך בעל מראה של תחנת אוטובוס משמש כטרמינל. צריך מגורים אפייני

על שפת הנהר. "גשר" מקומי ומשוט שיזדקקו לו ארי וארי נאשות בהמשך

חמש מאות מאנשי השבט נעמדו והתחילו לשיר את ההמנון המקומי ומיד את ההמנון הישראלי. עם תום השירה הונפו שני הדגלים, הפפואני והישראלי. הזמנו לעלות אל במה גדולה בעלת עיצוב חגיגי, עם מגיני דוד מעץ ומנורה גדולה וכבדה שעמדה בחזית. לאחר כמה נאומים והופעות מוזיקליות, התבקשנו גם אנחנו לנאום לפניכם ודיברנו על חשיבות קיום התורה והמצוות. חלק מהקהל התרגש ביותר, ודמעות עמדו בעיניהם. רק שמשום מה, אנחנו לא היינו שותפים מלאים לתחושה. משהו שם לא היה חלק. עדיין לא

נופפו בדגלים, חלקם לבשו ציציות וכיפות, ורבים שרו ורקדו. הסמלים היהודיים הרבים לא היו היחידים; כמו במקומות אחרים בפפואה, שבט הגוודאלה החזיק גם בסמלים נוצריים. שלט גדול הציג אותנו בטעות כמשלחת רשמית מטעם הרבנות הראשית. היו שם גם שלטים שדיברו על עלייתם הקרובה ארצה, מה שנראה כאחת האמונות החזקות שלהם. יש להם מסורת שבעתידי יבואו היהודים לקחת אותם חזרה לארץ ישראל והם ממתנינים לכך בכיליון עיניים. עצרנו לפני עמודי במבוק שדגלים התנוססו בראשם, דגל פפואה לצד דגל ישראל. ופתאום נשמעה שירה אדירה.

כשהגענו לאי שמענו שמועות שהקניבלים עדיין חיים באי הזה. כך לפחות סיפרה לנו אישה שפגשנו. בן דוד של הגברת משרת בחיל הים, ולטענתה במפות הצבא האינדונזי יש אזורים שמסומנים באדום, סימון שמסמל אזורים קניבלים פעילים

דמפיאר (תי"ב-תע"ה / 1715-1652) אמר: "הייתה שמועה שקיים גזע של יהודים בגינאה החדשה שישנו חשד כי הם שרידי עשרת השבטים של עם ישראל". אגדות אלו המשיכו להסתובב. לדוגמה, בשנת תרס"ד (1904) הזכיר אוליבר ביינברידג' את "היהודים השחורים" שגילה במרכז גינאה החדשה. חלק מה"הוכחה" שלו ליהדותם היה "אף עברי בולט". אחרים ציינו את הדמיון, לכאורה, בין שפת שבט הגוגודאלה לשפה העברית.

באזניים שלנו הפרטים אלו לא נשמעו משכנעים במיוחד, אבל טוני, המארח שלנו, משוכנע בכל ליבו כי שורשי השבט שלו נטועים בעם היהודי. הוא תיאר כיצד הם קיימו תמיד את תפילות ביום השבת ולא בימי ראשון, עד שהגיעו המיסיונרים בשנות השלושים של המאה ה-20 והטבילו את השבטים הפראיים לנצרות. המסורת השבטית מספרת על שתי רפסודות גדולות ועצומות, עם 35 נשים על הרפסודה האחת ועוד 35 גברים על השנייה, שבאו מהמערב, ממקום ששמו 'יאבי סאבא', שפירושו 'רושלים' (בתרגום מילולי - 'המקום הראשון'). אולי השם 'יאבי סאבא' מקורו במילה 'יבוס', אך מסקנות פילולוגיות אינן נחשבות למדע מדויק. בשבט קיימת גם מסורת שארון הברית ומטה אהרון הכהן היו על אותן רפסודות, וכעת הם קבורים ב'גאווה-סאבא' - מקום הרפסודה. ישנם מבני השבט שלהוטים למצוא ולהוציא את הרפסודות העתיקות האלה כדי לאמת את האגדה, אבל אף אחד לא יודע היכן בוודאות הן טמונות. ישנה גם אגדת עם נוספת, המספרת על נשר שאמור לבוא ולקחת את בני השבט ליאבי-סאבא.

מבחינה היסטורית, הנצרות הפכה לחלק מחיי שבט הגוגודאלה רק בשנת תרצ"ד (1934) עם הופעת המיסיון, שהקים שלושה מרכזים מיסיונריים ביניהם. לדברי טוני, המיסיונרים אסרו עליהם את התפילה בשבת, וכשהחלו הילדים להתפלל בימי ראשון, נהגו זקני השבט להכות בתופים כדי להפריע לתפילות.

המיסיונרים, כמוכן, ניצחו, ועד מהרה העבירו כולם את יום המנוחה ליום ראשון. דבר זה החל שוב להשתנות, כשהנהיג טוני מחדש את תפילות השבת, בשנת תשס"ה (2005).

הוא סיפר לנו גם שהם מלים את בניהם, שלא כמו בני השבטים השכנים. הוא ציין שטרם הופעתם של המיסיונרים, היה להם "מוהל" נודד, שעבר בין הכפרים השונים. מסורת אחרת מספרת שהם מבני שבט בנימין, מכיוון שהם 'ודעי קשת', כפי שהיו גם בני בנימין, וכך גם יש להם מסורת על אחד מאבי אבות השבט, ששמו היה דומה לשמה של אחת המשפחות הגדולות בשבט בנימין.

היו להם כמה מנהגים הדומים להלכות טומאה וטהרה, אך מנהגים אלו קיימים גם אצל רבים מבני השבטים האחרים. הם שמרו על הלוח החודשי באמצעות מקלות, 'איניטי', שהיו תוקעים בקרקע, ומוציאים אותם אחד אחד, עם כל יום שעבר. הם ציינו גם מנהגים אחרים, שלטענתם מייחדים את השבט שלהם דווקא, כמו השימוש בשופר לצורך הקהלת בני השבט, חפץ פולחני שמונח בפתח הבית לשמירה, וכן אלו שעסקו בקבורת המת היו צריכים להיטהר אחר כך. רוב מנהגים אלו בטלו בדורו של אביו של טוני, בגלל המיסיונרים, אבל שום פרט כאן אינו ודאי. דבר אחד שיש בידם, ובמידה גדושה, הוא אהבה גדולה לעם היהודי, תחושת אחווה ורצון עז לתמוך במדינת ישראל. יזה עצמו הנהיג מחדש את תפילות השבת, שרק כמה מאות מבני השבט מזדהים איתה.

אבל כל מי שפגשנו ביקש ללמוד כל פרט שיכולנו ללמד אותם. נר הבדלה שנתנו להם במתנה, נחשב לאוצר בעיניהם. ספר יהודי או מפית לחלות יקרים להם מזהב. דבר אחד שעיימו נאלצים להתמודד קבוצות המתיהדים כשהם מתחילים להזדהות כיהודים הוא נושא הכשרות. התורה שבעל-פה אינה קיימת אצלם, ופעמים רבות הם עוברים לתפריט שמתאים לכתוב בתנ"ך, מה שאומר - ללא בשר חזיר. כאן זה לא כך;

קומץ מנהגים מזכירים מעט מנהגים יהודיים. מביטים בהשתאות במטוס בשדה התעופה המאולתר

**כשיצאנו מטרמינל
הנוסעים בשדה
התעופה, קיבלה את
פנינו קבוצה של
כמאה איש, שנוכפו
בדגלי ישראל ושרו
לכבודנו 'הבאנו
שלום עליכם' ושירים
עבריים אחרים. הם
ביקשו מאתנו לברך
אותם. המחזה זה,
חזר על עצמו בכל
מקום שאליו הגענו**

100 דולר של שוחד. הקצין המשוחד התיידד וביקש ברכה

ניתן לייצר סכין במבוק שתהיה חדה דיה, וכעת ראינו כזו במו עינינו, שעה שחתכנו את הבשר וטעמו ערב לחיכנו. לאחר שראינו קיסמי במבוק נושרים מהסכין, הבנו גם מדוע ההלכה אוסרת להשתמש בסכין זו לצורך מילה! מי פילל ומי מילל, שנשב בג'ונגל ונאכל בשר חיה כשרה תוך כדי הבנה מעמיקה יותר בהלכות שחיטה יהודית?

לילה על תלולית בוץ

סיימנו את מנת בשר הצבי ואת המפגש עם בני השבט בשעת לילה מאוחרת של יום רביעי, ואז הגיעה אלינו הבשורה שהטיסה חזרה אל העולם המתורבת התבטלה, ונקבעה מחדש ליום השבת. כעת, היינו באמת תקועים במעלה הנהר ללא משוטים... הסברנו לטוני שאסור לנו לטוס בשבת. הטיסה הבאה שיוצאת מהאזור תהיה רק ביום רביעי הבא, ולא הייתה לנו אף כוונה לבלות שבוע שלם בג'ונגל, ולכן ניסינו לבדוק את כל האפשרויות. היה ברשותנו גם מעט מאוד מזון וציוד, מאחר ונאמר לנו לקחת אתנו רק תרמיל לביקור בן היומיים בבאלימו, ליותר מזה לא היה מקום בסירה. כל צורכי השבת שלנו (לחם, יין, בשר מעושן, דגים ומטעמים) נשארו בפורט מורסבי. הלכנו לישון ברביעי בלילה בידיעה שטוני ארגן עבורנו מטוס פרטי. אך עד לחמישי בבוקר, גם אפשרות זו התנדפה לה, והיינו חייבים לחשוב על תכנית חלופית.

אחרי התייעצות אצל בכירי השבט התברר שהסיכוי הטוב ביותר שלנו להגיע לפורט מורסבי לפני שבת היא באמצעות טיסה ביום שישי אחר הצהריים מהאי דארו, שמרוחק כ-120 ק"מ בטיסה ישירה מהמקום שבו היינו, אך במרחק של כ-300 ק"מ לאורך נתיבי הנהר העקלקלים. הדרך היחידה להגיע לשם היא באמצעות סירה, דרך יובלי הנהר, עד לנהר פליי, הנהר הגדול ביותר במדינה, ומשם, לגודל חרדתנו, לצאת לתוך הים הפתוח. כשטיפסנו ועלינו לתוך הסירה, שהייתה משהו מעין אמבטיה עם מנוע, לא ידענו להעריך נכונה את הסכנות

שופר להקהלת העדה, טבילה לאחר מגע עם מתים

כתפיהם של שניים מבני השבט. בחיה כמו צבי, יש לקיים את מצות כיוסי הדם, ואת כל זה הסברנו להם ב'שיעור כללי' הכי מוזר שהיינו בו אי פעם.

כשמאות תושבים מקיפים אותנו, שחטנו את הצבי ליד מדורה גדולה. החיה הייתה 'גלאט כשר', ואחרי שסידרנו את המדורה והעמדנו את הבשר עליה, צלינו את רבעי החזה על חצובות במבוק טריות. בתור צלחות, השתמשו התושבים בעלי שיח הבנגנות, והסכינים היו קני במבוק משיזפים. הייתה זו הפעם הראשונה שבה הבנו את ההלכה האומרת שסכין השחיטה מותר שתהיה עשויה "כרומית של קנה" - במבוק. תמיד תהינו כיצד

חזירים גדלים בג'ונגל, והחזירים גדלים בכפרים. נוכחנו בכך שעה שראינו חזיר רץ על מסלול הנחיתה בשעה שנחתנו.

כששוחחנו עם ווייזה על שנות ילדותו בכפר, הוא חייך חיוך נוסטלגי כשזכר כיצד היו יוצאים לצייד בג'ונגל באמצעות חץ וקשת. שאלנו אותו מה הם נהגו לצוד, והוא ענה: "חזירי בר, ציפורים, תנינים וצבאים". שאלנו אותו: "האם אתה יודע לתפוס צבי חי, בלי לירות בו?" אם כן, הצענו, נוכל לערוך שחיטה כשרה. הצעה זו עוררה התרגשות רבה, והם מצאו צבי שגדל בכפר. החיה הובאה אלינו על מוט שנישא על גבי

**מצאנו את עצמנו
בפתחו של הנהר,
בנקודת המפגש
שלו עם האוקיינוס
הגדול. הספן עצר
את הסירה, כשכמה
מהמקומיים בחנו
את הגלים וקבעו:
"מחכה לנו דרך
קשה". ותאמינו לנו,
הם לא הגזימו**

אגדת הרפסודה תפצח את החידה? במעלה הנהר, רגע לפני המפגש עם האוקיינוס

הכרוכות במסע המתוכנן, והופתענו כשבני השבט ציידו את ארבעתנו באפודי הצלה, בטענה שהדרך צפויה להיות קשה. הסירה הקטנה הייתה עשויה מתכת, ולא היו בה מושבים, אלא רק חיפוי עץ בחלק מהתחתית. כל הציוד שהיה איתנו נארז היטב בכיסויים אטומים למים והוצב במרכז הסירה כדי לתרום ליציבותה. הם התנצלו על היעדרם של מושבים מפלסטיק, אבל טענו שהם חוששים שהרוח תעיף אותם. אם לומר את האמת, החשש הזה היה נראה לנו מופרך למראה המים השלויים בנחלים המקומיים. אבל מהר מאוד, התמונה הוורודה של שיט בן שש שעות בסירה הפכה למסע הרה סכנות בן 24 שעות – המסע המדהים ביותר, ובחלקו, גם המאיים ביותר, שחווינו בחיינו. כל מה שתקראו בשורות הבאות אכן התרחש במציאות.

רצינו להתחיל את היום מוקדם, אך לבסוף יצאנו לדרך רק בצהרי היום, לרקע שירת 'עם ישראל חי' מפי אנשי שבט נלהבים שליוו אותנו אל הסירה. בשעה שעלינו על הסירה, הרעיפה עלינו הקהילה כולה ברכות לרוב וסקרו אותנו במבטים מודאגים במקצת. התחלנו להבין כי מה שאנחנו עומדים לעשות אינו דבר פשוט כל כך. הבעלים הסיני של המלון שבו התארחנו סיפר לנו שהוא עשה את המסלול הזה פעם אחת, והוא ארך 12 שעות. בהבעת פנים מפוחדת הוא הצהיר, שהוא לעולם לא יעשה אותו שוב.

רוב חלקו הראשון של המסע עבר בצורה חלקה, כשפה ושם היו קטעים קצת קשים יותר, אבל כרנו את האזהרות שזה רק הולך להיעשות גרוע יותר. אחרי שש שעות ישיבה בסירה הצפופה ירד הלילה, והרגשנו כי המלווים שלנו לא בטוחים לגמרי בכיוון שאליו הם אמורים להמשיך. החושך היה סמיך. לא היה שום מקור אור לאורך הדרך, ומכיוון שהלילה היה מעונן, לא יכולנו להיעזר באור הירח או הכוכבים. בחושך כזה, קל מאוד להיגרר לזרם הלא נכון והמלווים שלנו התחילו

לספר לנו על הערוץ המסוכן שבו נצטרך לעבור כדי להגיע לנהר הפליי. אחרי שתעינו קצת בדרך, התקרבו לנקודה שבה המעבר אמור היה להתחיל. ראינו כמה נורות חשמל לפנינו מעל תלולית של בוץ, אבל לא היינו בטוחים שזה המקום. המלווים שלנו החליטו לעצור בתלולית למנוחה עד הבוקר.

התלולית התבררה כשייכת לחבורת דיג מקומית. הדייגים המקומיים השתמשו ברפסודות בשעה שיצאו לדוג והחלק העסקי של הפעילות התרכז בשני מבני עץ על עמודים שניצבו על התלולית הקטנה באמצע הנהר. כשביקשנו מהם רשות לעצור שם לשנת לילה, עמדה שם קבוצת בריונים כועסת למראה, שדיברה בלחישות עם הבוס הגדול. אחרי שיחה שקטה, הוא החליט שרק לאחר שהנשים תסיימנה את ניקוי הדגים במבנה הסמוך הם ייתנו לנו חדר. אז המתנו בנהר, בסירה, ועד שהורו לנו להגיע לחדר, הגיעה שעת הגאות, ומי הנהר התרוממו לגובה של שני מטרים, מה שגרם למים לזרום בשצף בין המבנים ותחתיהם, כך שנאלצנו להיעזר בסירה כדי לחצות את המטרים הספורים בין מבנה אחד למשנהו. החדר היה מרוצף בלוחות עץ בלתי משויפים, והם נתנו לנו כמה מזרנים לישון עליהם.

בסופו של דבר הם היו אדיבים, אבל שום אדיבות לא יכלה לשנות את העובדה שנקלענו למפעל לעיבוד דגים במרכזו של נהר ענק באמצע הג'ונגל. לא היו שם שירותים, לא הייתה שם קליטה סלולרית, והריח היה בלתי נסבל.

היינו לחוצים לצאת לדרך מוקדם ככל האפשר, כדי להגיע לדארו בזמן, על מנת לתפוס את הטיסה היוצאת לפני שבת. ואז שמענו את הדייגים משוחחים ביניהם על הסכנות ועל הים הסוער שיצא לקרב איתנים מול הסירה הקטנה. הערוץ שעליו הם דיברו בלילה הקודם היה מלא בבוץ, ולכן היינו חייבים להמתין מספר שעות עד לשעת הגאות הבאה. רק אז, נאמר לנו, כמה ברי מזל היינו ביום האתמול, כיוון שהרבה פעמים כשמגיעה

24 שעות של מסע הרה סכנות. ארי וארי

**שום אדיבות לא
יכלה לשנות את
העובדה שנקלענו
למפעל לעיבוד
דגים במרכזו של
נהר ענק באמצע
הג'ונגל. לא היו
שם שירותים, לא
הייתה שם קליטה
סלולרית, והריח
היה בלתי נסבל**

הייתה ניתנת למישוש. הגב שלנו, הצוואר והירכיים כאבו מאוד, אך הודינו לריבון העולמים על ששרדנו את המסע הזה, והגענו בשלום לעיירה הקטנה והפרי-מיטיבית הזו.

קפצנו אל מחוץ לסירה, ותודות לחבילה שהבאנו אתנו מבית המלון בבאלימו, לבית המלון בדארו, זכינו לטרמפ במשאית ההובלה שלהם, שהסיעה אותנו בכביש זרוע הממורות, והגיעה במהירות לשדה התעופה, שם אמורים היינו להמתין לטיסה של השעה 3 אחר הצהריים שתיקח אותנו לעיר הגדולה. המתנו והמתנו. ואז, לחרדתנו, הודיעו לנו בשעה 4 שהטיסה התבטלה. כעת, נותרו לנו פחות משעתיים כדי להתכונן לשבת, כשאין בידינו שום דבר. הלחם, היין וכל יתר הדברים שלנו נותרו הרי בפורט מורסבי.

קיבלנו חדרים בבית ההארכה היחיד בעיירה. מצאנו את השוק המקומי, וברוך השם, מצאנו בו מצרכי מזון משומרים מאוסטרליה, חלקם אפילו עם חותמת כשרות, וכן שוקולד מאנגליה. קנינו קצת פירות ונרות לשבת, ובתרמילים היו לנו שימורי דגים. למזלנו, מצאנו גם מאפייה שמוכרת לחמים פשוטים בלבד, עשויים מקמח, מים, שמרים ומלח. הבאנו אתנו סיר קטן, שבו בישלנו ביצים. מכנסיו של ארי גרינשפן נהרסו, גם מהמסע בנהר וגם מדם הצבי שהוטז עליהם שני לילות קודם, ולכן חיפשנו חנות שבה הוא מצא זוג מכנסיים. היינו מוכנים לשבת מעניינת.

מחיר לנלות וגואלי דם

רוב האנשים לא יכולים לדמיין לעצמם שבת בלי

ונכנסים למה שקרוי 'מעבר פארשה', שיוביל אותנו לדארו. צחקנו ואמרנו שזוהי פרשת השבוע, אך עצרנו תחילה בכפר קטן, כדי לאפשר להם לתדלק את המנוע מתוך חביות הדלק שלקחנו אתנו בסירה.

העצירה הזו נתנה לנו את ההזדמנות לבקר עוד אחד מאותם הכפרים שבהם חיים היום אנשים בדיוק באותה צורה שבה חיו לפני דורות על גבי דורות.

התושבים סיפרו לנו שיש להם בית ספר, אך מבנה בית הספר קרס ולא נבנה מחדש. בדיוק כפי שבמפעל הדגים אמרו לנו שיש להם אנטנה סלולרית, אך היא כבר אינה פעילה. כך גם הקו האווירי לבאלימו היה בתיקון, אך גם כעבור שלוש שנים שום דבר לא נעשה עדיין, והוא עדיין היה סגור. בכפר, השוכן מעט דרומית לקו המשווה ובסביבה עתירת משאבי טבע, חיים התושבים האלו חיים פשוטים ביותר. אף פעם, כמעט, אין צורך במקומות מקלט ומסתור, ולכן הבתים במקום היו פשוטים ובסיסים.

גם הביגוד הנדרש מינימלי ורק אוכל יש תמיד בשפע. אנשי הכפר רק צריכים לצאת בבוקר ולדוג כמה דגים, או לצאת ליער עם חץ וקשת ולחזור עם צבי או קאסווארי. את מנת הפחמימות שלהם הם מקבלים מהסאגו שהם אופים, והם קוטפים כמה סוגי פירות שגדלים על העצים שסביבם. בדומה למן שאכלו בני ישראל במדבר, אין להם כל יכולת, וגם לא צורך, לשמור אוכל ליום המחר. ילדים בכל הגילים מסתובבים עם סכינים גדולים, כשהם מפגינים לעינינו את כישורי הקליעה למטרה שלהם, כשהם מתחרים מי מצליח לירות את החץ רחוק יותר.

כשבתום שש (ולא ארבע) שעות מתישות, ראינו סוף סוף את האי דארו באופק, תחושת הרווחה שלנו

הגאות בא גל ענק, כמעט מטר גבהו, ועולה בסערה במעלה הנהר, כשהוא מסוגל גם להפוך סירה בדרכו.

שבת על אי בודד

כדי להגביר את סיכויינו להספיק את הטיסה לפני שבת הגענו לדיל עם הדייגים והחלפנו את הסירה לסירה בעלת מנוע גדול יותר, עם מהירות כפולה כמעט. יחד עם הסירה קיבלנו בעסקת חבילה גם "רב חובל" חדש ונחמד. השינוי הזה היה אמור לקצר את כברת הדרך שנתורה לנו לארבע שעות. בעל הבית הסיני של המקום אמר לנו, שכדאי לנו לעבור דרך נחל מסוים, כי "אלו החיים שלכם" ותוואי הדרך הוא מסוכן. לכן פנינו לאותו ערוץ נחל והפלגנו.

לא הרבה זמן חלף וכשעבים קודרים כיסו את השמים וגשם התחיל לטפטף, מצאנו את עצמנו בפתחו של הנהר, בנקודת המפגש שלו עם האוקיינוס הגדול. הספן עצר את הסירה, כשכמה מהמקומיים בחנו את הגלים וקבעו: "מחכה לנו דרך קשה". הם לא הגזימו. הגלים נעשו גבוהים יותר ויותר, ואנחנו, בסירה, קפצנו והתהפכנו כמו שקים, כשמי הים מותזים בפנינו, והגשם שוטף אותנו. ברוך ד', היה לנו ספן מנוסה ליד ההגה, והוא ידע לרדת אל בין הגלים ואחר לחתוך אותם בשיאם. אבל, לאחר כל עלייה על הגל, היינו צונחים עד לקרקעית, חבולים וכאובים. למזלנו אף אחד מאתנו לא סבל מבחילות ומהקאות, אבל עקבנו כל הזמן אחר מחוגי השעון, ואחרי כמה שעות כאלה קיוונו שאנחנו מתקרבים אל היעד שלנו.

הספנים שבו ואמרו לנו כל הזמן, שתכף אנחנו פונים

שאלנו אותו מה הם נהגו לצוד, והוא ענה: "חזירי בר, ציפורים, תנינים וצבאים". שאלנו אותו: "האם אתה יודע לתפוס צבי חי, בלי לירות בו?" אם כן, הצענו, נוכל לערוך שחיטה כשרה

רק בגיאות ניתן לצלוח את הנהר. בדרך לנהר הפליי

נפרדים בברכות ובשירת "עם ישראל חי"

מתגוררים באוהלים ועוסקים בדיג. ארי על ה"מזח" עם סירת דיג קטנה ביתם של 4-6 אנשים

הגענו ונכנסנו לחדר שבו היו דגל ישראל, סטנדר עם מגן דוד, וקריאת שמע מודפסת על פוסטר. חלק מהגברים חבשו גם כיפות לראשיהם. כל זה, בסוף העולם, באי נידח במקום שלא הייתם מעלים על דעתכם תמונות כאלו. רק אז התחלנו להרהר בשאלה, כמה קבוצות נוספות כאלה קיימות ברחבי התבל, במקומות הרחוקים ביותר. דיברנו איתם על אחדות השם ועל התורה שלעולם לא תהא מוחלפת. התגובה שלהם לאותן שיחות גרמה לנו להתחיל לקלוט, עד כמה רבים מתושבים אלה, גם אחרי שהחזירו את יום המנוחה מיום ראשון ליום השבת, עדיין אינם בשלים לעזוב את החינוך הנוצרי שקיבלו. עשינו הבדלה, מצפים לטיסתנו חזרה לפורט-מורסבי ביום ראשון. בבוקר היה לנו קצת זמן לפני הטיסה, ולכן יצאנו שוב לשוק. אנשים מכרו שם ירקות חתוכים, אגוזים וסאגו. המוצר הפופולרי ביותר שם, בכל קנה מידה, היה אגוז הארקה. נראה שכולם לועסים אותו, כשהוא מותיר כתם אדום על שיניהם. במטוס, בבנייני המגורים ובמקומות הציבוריים ניתן למצוא מודעות נגד העישון ונגד הלעיסה. למרות הסכנות הבריאותיות הידועות, ביניהן סיכון מוגבר לחלות בסרטן הפה והוושט, לעיסת אגוז הארקה עדיין רווחת מאוד בכל רחבי פפואה.

עסקת שוחד אפלה

ההרפתקאות שלנו טרם הסתיימו. לא נתנו לשוק המקומי לבלבל אותנו. הבאנו איתנו רחפן שיעזור לנו לתעד את המסע הזה, והחלטנו לשגר אותו בשוק,

על החוף. הפרחת הרחפן מגנטה את התושבים אלינו, ואספה סביבנו מאות אנשים, מבוגרים וצעירים, שבאו לראות אותו במעופו. לפתע הגיעה משאית ועליה חיילי הצבא, כשאחד מהם צורח לעברנו: "מדוע אתם מטיסים רחפן? זה נגד החוק". הוא המשיך לגעור בנו, כשהוא מסביר שאנו נמצאים באזור גבול רגיש מאוד, בין שני גבולות בינלאומיים (למעשה, היינו במרחק מאות קילומטרים מאינדונזיה, כשאוקיינוס מפריד בינינו לבין אוסטרליה!). הוא עצר אותנו והעמיס אותנו על המשאית, כדי לקחת אותנו לבסיס לצורך חקירה. ההתנהגות האגרסיבית, הבלתי נעימה, שלו עוררה בנו דאגה. כשרק שלוש שעות נותרו לנו עד לטיסה שכל כך חיכינו לה ויכול כך השתוקקנו לעלות עליה, כעת היינו צריכים להתמודד גם עם זה.

שכנענו אותו לבוא לבית המלון שלנו לשתות קצת קפה, והוא נרגע והתבדח על כך שאנחנו אולי סוכני המוסד. ארי גרינשפן ביקש לשוחח איתו בארבע עיניים, וכזהו קרה, הוא התנצל אם פגענו ברגשות שלו והוציא שטר של 100\$ והושיט אותו לאיש. מניסיון, במדינות כמו אלה, יש רגע שבו אתה מנסה לשחד פקיד ממשלתי ואתה לא יודע אם הדבר לא יתגמם בך. ארי חשש שהוא שיחק בקלף הלא נכון, אך הסביר שהסכסך מיועד כ'תרומה' ליחידה הצבאית. האיש שלשל את השטר לכיסו ולפתע הפכנו לחברים הכי טובים. הוא אף הצייע לקחת אותנו לשדה התעופה ברכב הצבאי שלו.

המטוס הגיע, וסוף סוף הסתיים מסע ההרפתקאות שלנו. חזרנו לפורט מורסבי, לאירוע האחרון במחיצת בני שבט הגוגודאלה שהתקיים באותו ערב. כשבעים וחמישה מבני השבט המתגוררים בפורט מורסבי

השתתפו באירוע, כשרבים מהם מעידים שראו מלאכים כשהמטוס שלנו נחת! "כל העיר ראתה את המלאכים!" הם הצהירו באוזנינו. ברובם, הם היו נוצרים אוונגליים, מאוד פרו-ישראלים ואוהדי תורה, אך עם הרבה מאוד אמונה בנצרות. גם הם ביקשו מאיתנו לנאום, הרעיפו עלינו מתנות וברכות, וביקשו שגם אנחנו נברך אותם. בשלב זה היה ברור לנו שבתוך השבט היו חלק שרצו לשוב למצוות התורה אבל שוב, ממש לא היה ברור להם מה המשמעות של להיות יהודים.

■

אז איך היה? בסך הכל זו הייתה הרפתקה אמיתית: הגענו לבאלימו ארבעים שעות אחרי שיצאנו מהבית, אחרי טיסות בינלאומיות, טיסות מקומיות קצרות, שיט בסירה ונסיעה במכונית ובמשאיות. היו לנו 12 שעות בלתי צפויות על גבי סירה קטנה, שבת ללא אוכל וציוד ומעצר בידי צבא פפואה בעוון הטסת רחפן.

עד לסוף המסע הספקנו להתיידד עם טוני, מענטש אמיתי ומנהיג, שעומד בחזית התהליך של חיפוש בני שבטו אחר שורשיהם היהודיים, וקיימנו פגישות עם שלוש קבוצות של בני שבט הגוגודאלה בבאלימו, בדארו ובפורט מורסבי.

ומה עם מסקנות? כאלו אין לנו ברורות. אין ספק שבני השבט אוהדים את היהודים בכל ליבם. אין גם ספק שרבים מהם מייחלים ליום בו יהפכו ליהודים באופן רשמי.

האם הם אכן יהודים? האם יש ממש במסורות שלהם? מה יודע?

■

תפילות יפות בבית הכנסת, בלי זמירות, ובלי ריח מרק העוף הנודף מהמטבח. נכנסנו אל השבת בלא דבר, אך בכל זאת הייתה לנו שבת מדהימה. לאחר ההכנות הקדחתניות שלנו, אחרי מקלחת קרה ומהירה אך מבורכת, הדלקנו נרות שבת ומיד הרגשנו איך מנוחת השבת יורדת עלינו ועוטפת אותנו בחיבוק חם. התפללנו, תוך כדי צפייה בגדת הנהר הבוצנית, לאחר ירידת הגאות, וראינו כיצד התושבים היושבים בסירות הקטנות שלהם מציתים אש ומתחילים לבשל את ארוחת הערב שלהם.

שוחחנו בינינו על מעלת השבת, ועד כמה בורכנו. באמת שאי אפשר להבין כמה יש לנו עד שאין לנו. התצפית על אורח חייהם של התושבים כאן, המתנהלים בדיוק כפי שחיו אבותינו במשך אלפי שנים, הזכירה לנו שכן עדיין חיים ברוב מדינות העולם, ועד כמה עלינו להודות לבורא על המקום שבו אנו חיים ועל הדור שבו אנו חיים. היה לנו גם דיון הלכתי בעניין קידוש ללא יין, כשההלכה אומרת שמי שאין לו יין, מקדש בליל שבת על פת. בסוף היה לנו לחם, אך המצב גרם לנו לשים לב לעובדה שה'שולחן ערוך' אינו מתייחס לאפשרות של שבת ללא יין וגם ללא פת, מצב שבו מותר לקדש גם על עוגה העשויה מאחד מחמשת מיני דגן.

בבוקר אפשר לקדש על בירה אבל גם עם זה הייתה בעיה, כי בשל תקופת הבחירות המתמשכת והטעונה כל כך, המדינה אסרה מכירת משקאות אלכוהוליים בכל רחבי האי. לגודל מזלנו, הם אפשרו לנו להבריח כמה פחיות בירה, כך שמשו כן היה לנו.

יום השבת היה יום נעים, נינוח, רוחני ומלא עניין. אחרי התפילה, על רקע נוף הנהר, צפינו בתושבים המקומיים, בשעה שהם פרקו מטען של צבי וקאסווארי, ציפור גדולה שחיה ב'לונגל, שאותם הם צדו באותו בוקר באי המרכזי.

היום הנינוח, הפנוי, שעמד לרשותנו העניק לנו את ההזדמנות ללמוד עוד על המקומיים. שוחחנו

כיסוי הדם בלב הג'ונגל. נפרדים לאחר שחיטת הצבי